

การบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤต โรคระบาดโควิด-19

Rights of Migrant Workers Management of Coronavirus Disease (Covid-19) Pandemic Crisis Situation

ภักจิรโชติ สมหนอง¹ และสีบพงศ์ สุขสม²

Phakjirachot Somnor¹ and Suebpong Suksum²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Doctor of Philosophy (Ph.D.) Public Administration Western University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ¹ phakjirachot.17@gmail.com

Received August 24, 2022; Revised March 27, 2024; Accepted March 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 2)ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 และ3)เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมของการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคผู้ทรงคุณวุฒิและแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ารวมทั้งหมด 25 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำมาพรรณนาหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบมีเหตุผลอ้างอิงทฤษฎีดำเนินการจัดระเบียบข้อมูลผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นบทสะท้อนสะท้อนมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการล็อกดาวน์ของแต่ละจังหวัด และการปิดพรมแดน 2)รูปแบบการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวยังไม่มีรูปแบบ/กลไกที่ชัดเจนหรือการดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมตามแผน/กิจกรรมที่กำหนดรวมกันที่จะนำไปสู่รูปแบบปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและสนับสนุนการดำเนินงานการบูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมระดับจังหวัด/อำเภอ และ3)มีข้อเสนอแนะการศึกษาในครั้งนี้อย่างน้อยต้องมีการปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการในระดับนโยบายสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาสุขภาพแรงงานข้ามชาติเพื่อจะได้ป้องกันและควบคุมทั้งในด้านการปฏิบัติตัวและด้านของเอกสารในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

คำสำคัญ : การบริหารจัดการสิทธิ; แรงงานต่างด้าว; สถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19

Abstract

The objectives were to: 1) study conditions and problems the rights of migrant workers management of COVID-19 pandemic crisis situation: 2) study model the rights of migrant workers management of COVID-19 pandemic crisis situation: and 3) recommend appropriate guidelines for the rights of migrant workers management of COVID-19 pandemic crisis situation. This research was a qualitative research by in-depth interview. The key informants consisted of 25 people, including government, private sector, expert sector, and Burmese migrant workers. Data were collected through in-depth interview and then brought to a systematic description and conclusions based on data organization theory. The finding results found that: 1) conditions and problems the rights of migrant workers management of COVID-19 pandemic crisis situation is a reflection of measures such as the lockdown measures of each province and the closure of borders: 2) model the rights of migrant workers management does not have a clear model/mechanism or the implementation does not cover the jointly defined plans/activities that will lead to the model success factors in driving policy and supporting the implementation of integration between the government, private sector and civil society at the provincial/district level: 3) recommendations for this study need to improve the integration model at the policy level, and appropriate to the context of the area by allowing communities and localities to participate in the health development of migrant workers in order to prevent and control both the practice and documentation for more effective migrant workers management in the future.

Keywords: The Rights Management; Migrant Workers; The COVID-19 Pandemic Crisis Situation.

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบทั้งทางตรงและ

ทางอ้อมต่อประชาชนในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ความมั่นคงในชีวิต และประเด็นปัญหาอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อควบคุมตามมาตรการการป้องกันควบคุมโรคและมาตรการทางสังคมที่เข้มงวดและรวดเร็วในการบริหารจัดการตามมาตรการทางสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Department of Health, Ministry of Public Health, 2020) ดังนั้นจากสถานการณ์และปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่อยู่ในประเทศไทยในภาวะวิกฤต โดยคาดการณ์ว่ามีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ล้านคน สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (กลุ่มที่ 1.) คนเข้าเมืองถูกกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย แรงงาน 3 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา) (2,305,098 คน) แรงงานต่างชาติกฎหมายอื่น ๆ (142,996 คน), ผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ/คนข้ามชาติอื่นๆ และนักท่องเที่ยว (กลุ่มที่ 2.) ชนกลุ่มน้อย ซึ่งประกอบด้วย ชนกลุ่มน้อยที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข 6 และ 7 (168,705 คน), ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข 0-89 (310,458 คน) และ 0-00 (59,533 คน) และผู้มีถิ่นที่อยู่ในอาศัยถาวร (17,425 คน) และ(กลุ่มที่ 3). บุคคลที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย ประกอบด้วย ผู้ไม่มีเอกสารทางทะเบียน, คนไร้รัฐ (Stateless), ผู้ลี้ภัย, และเด็กติด G (74,511 คน) (Ministry of Public Health, 2020) โดยที่ผ่านมารัฐไทยมีการจัดระบบหลักประกันสุขภาพของคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยดังนี้ (1) ประกันสังคมเป็นหลักประกันสุขภาพที่รัฐกำหนดให้แรงงานข้ามชาติกฎหมาย MoU ต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคมระหว่างที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย (2) ประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว เป็นหลักประกันทางสุขภาพที่รัฐกำหนดให้แรงงานข้ามชาติที่ไม่อยู่ในประกันสังคมและผู้ติดตามต้องซื้อประกันสุขภาพระหว่างที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย (3) ประกันสุขภาพคนต่างด้าว เป็นหลักประกันทางสุขภาพที่รัฐจัดให้คนข้ามชาติที่ไม่ใช่แรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามสามารถซื้อประกันได้ระหว่างที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และ(4) ประกันสุขภาพบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ เป็นหลักประกันสุขภาพที่รัฐจัดให้สำหรับกลุ่มชนกลุ่มน้อยและผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน (Kerdmongkol, 2020)

ในปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็นไปอย่างรุนแรง มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตจำนวนมากคาดว่าผู้ติดเชื้อครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากร และมีผู้เสียชีวิตวันละหลายพันคนระบบสาธารณสุขล้มเหลวทำให้ประชากรจากประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวนมากพยายามหลบหนีไปประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ระยะทางประมาณ 371 กิโลเมตร มีจำนวน 5 อำเภอ 11 ตำบล 31 หมู่บ้าน และมีช่องทางเข้าออกทางธรรมชาติ 43 ช่องทาง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีในฐานะผู้อำนวยการศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมา จังหวัดกาญจนบุรี ลงนามในประกาศคำสั่งศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมาจังหวัดกาญจนบุรี ปิดพื้นที่และกำหนดการตั้งจุดตรวจ - จุดสกัดอำเภอสังขละบุรี, อำเภอทองผาภูมิ, อำเภอไทรโยค, อำเภอบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย และตำบลจรเข้ม่า

เพื่อเป็นการป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พร้อมทั้งการเตรียมความพร้อมจากทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร่วมกับผู้นำชุมชนสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ยังอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี ด้วยเหตุที่ส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ทั้งยังได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงและไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ส่งผลต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร ต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร่วมกับผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เพื่อเผื่อระวังการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติในภาวะวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 เชื่อมโยงกับอาสาสมัครสาธารณสุข ชุมชนแรงงานข้ามชาติ กรณีมีญาติหรือผู้ติดตามเจ็บป่วยในช่วงการระบาดให้แรงงานข้ามชาติลาป่วยโดยได้รับค่าจ้าง กรณีพบผู้มีอาการติดเชื้อในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการกักตัว และนายจ้างยังต้องจ่ายค่าจ้าง ลดความซับซ้อนของกระบวนการทำงานแบบฟอร์มเอกสารทั้งหมดมีการแปลกำหนดตัวชี้วัดในการทำงานของสำนักงานประกันสังคมในภาวะวิกฤติเป็นจำนวนแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้ประกันตนและได้รับสิทธิประโยชน์ระหว่างโรคระบาดใหญ่ ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น (Tungsawad, Buntraï & Klangburum, 2020)

ดังนั้นจากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19” เพื่อนำแนวทางของผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการและเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการการให้บริการสุขภาพกับแรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสมและสามารถเข้าถึงได้จริงอันเป็นประโยชน์ต่อตัวแรงงานต่างด้าว ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นส่งผลโดยรวมถึงภาพลักษณ์ของประเทศ ลดความอคติทางชาติพันธุ์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐในการยกระดับความน่าเชื่อถือให้เป็นที่ยอมรับของสากลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการลงทุนในระยะยาว จึงทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมของการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ตามขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุด โดยแบ่งเป็นออกเป็น 4 กลุ่ม โดยรวมมีทั้งหมด 25 คน โดยสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานจัดการบริหารแรงงานต่างด้าวจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานประกันสังคมจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานจัดหางานจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผู้แทนหน่วยงานละ 1 คน รวมจำนวน 11 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย บริษัทตัวแทนภาคอุตสาหกรรมการผลิต บริษัทตัวแทนภาคอุตสาหกรรมบริการ บริษัทตัวแทนจัดหาแรงงานต่างด้าว บริษัทตัวแทนการค้า (ค้าส่งและค้าปลีก) จากผู้แทนบริษัทละ 2 คน รวมจำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 ภาคผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ ผู้ทรงคุณวุฒิองค์การเอกชน และมูลนิธิ NGOs/ชุมชน จำนวน 11 คน จากผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรละ 1 คน รวมจำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 4 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เดินทางเข้ามาทำงานและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี จำนวน จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Non Structured Interview) ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และได้ดำเนินการสร้าง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษารูปแบบและโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ตามแนวคิดของงานวิจัย

3.2 ดำเนินการสร้างสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒินำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์ และให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

3.4 เมื่อตรวจสอบเครื่องมือที่มีความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบสัมภาษณ์นั้นไปใช้สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอนดังนี้

1) นำข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการถอดเทปที่ทำการจดบันทึกไว้มาอ่านทบทวน และพิจารณาให้เข้าใจในภาพรวม รวมถึงประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ได้ 2) จัดกลุ่มของข้อมูลและทำการเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ ในด้านความสัมพันธ์หรือเป็นเหตุเป็น ผลแก่กันของข้อมูลที่ได้ และ 3) ผู้วิจัยเขียนบรรยายข้อค้นพบอย่างละเอียด พร้อมทำการ ยกตัวอย่างคำพูดที่สำคัญประกอบในการบรรยายเพื่อความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ และ 4) อภิปรายผลการวิจัย โดยการนำวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาอ้างอิง ประกอบกับผลที่ได้จากการศึกษาตามลำดับ (Cheawjindakarn, 2018)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 โดยผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของนำเสนอได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 โดยสรุปว่า

1.1) หน่วยงานภาครัฐ พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของภาครัฐยังไม่มีแนวปฏิบัติในกรณีแรงงานข้ามชาติและประชากรข้ามชาติ ทั้งที่มีและไม่มีเอกสาร เป็นผู้ป่วยโรคโควิด-19 ให้สามารถดำเนินการเข้ารับการรักษาและสถานพยาบาลสามารถเปิดตามกองทุนประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว/คนต่างด้าว กองทุนประกันสังคม หรือกองทุนประกันสุขภาพบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิการป้องกันและควบคุมโรคที่กระทำโดยหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ครอบคลุมถึงแรงงานข้ามชาติ ซึ่งแรงงานข้ามชาติไม่ได้รับการให้ความรู้ รับแจกหน้ากาก อุปกรณ์เจล หรือการทำความสะอาดชุมชนต่าง ๆ พร้อมทั้งการระบอบของโรคโควิด 19 กำลังก่อให้เกิดคลื่นของการตีตรา การเลือกปฏิบัติ และการเหยียด

เชื้อชาติ รวมถึงการเกลียดกลัวชาวต่างชาติและชาติพันธุ์บางกลุ่ม

1.2) หน่วยงานภาคเอกชน พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของการมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภทชะลอตัว ซึ่งทำให้แรงงานบางส่วนได้รับผลกระทบจากการรับจ้างโดยไม่มีค่าจ้างค่าชดเชยหลายกิจการไม่มีการนำแรงงานเข้าเป็นผู้ประกันสังคม แรงงานไม่ได้รับการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ไม่ได้มีเงินเก็บ (ออมเงินโดยการส่งเงินการกลับบ้าน) และเครือข่ายทางสังคมที่จะสนับสนุนยามเข้าสู่วิกฤติ ยังเต็มไปด้วยอุปสรรค ปัญหาารายรับที่ลดลงเป็นเหตุให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากย้ายมาพักอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเรื่องถึงปัญหาที่อยู่อาศัยค่อนข้างแออัดและไม่มีสุขอนามัย ป้องกันการติดเชื้อได้ยาก และเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด

1.3) ภาคผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของการมาตรการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผล กระทบต่อการดำเนินธุรกิจประเภทต่าง ๆ เป็นอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้นายจ้างต้องวางแผนการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติซึ่งสวนทางกับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบที่บางส่วนตัดสินใจเลิกจ้างแรงงานเพื่อประคับประคองธุรกิจอย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าสนใจ คือแรงงานข้ามชาติยังคง เป็นกำลังแรงงานที่นายจ้างให้ความสนใจในการดำเนินกิจการทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ยังต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่ถาโถมเข้ามา ดังนั้นการวางแผนทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการรักษาเสถียรภาพของธุรกิจและความมั่นคงในการจ้างงานของแรงงานข้ามชาติ

1.4) แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เดินทางเข้ามาทำงานและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของการอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง ความหวาดกลัวในการเข้ารับบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวแม้ว่าจะเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม ทำให้แรงงานต่างด้าวที่มีความกลัว และความกังวลดังกล่าวตัดสินใจที่จะไม่เข้ารับบริการสุขภาพแต่ใช้วิธีซื้อยาแผนปัจจุบันมาทานเอง หรือรักษาโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการระบาดของโรคโควิด19 ที่มีความเสี่ยงต่อความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติมากขึ้น

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤติโรคระบาดโควิด-19 โดยสรุปว่า

2.1) หน่วยงานภาครัฐ พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของการมาตรการแรงงานข้ามชาติช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 แรงงานข้ามชาติจำนวนหนึ่งถูกเลิกจ้าง และบางส่วนนายจ้างไม่มีการจ่ายค่าชดเชยให้ นอกจากนี้หลายกิจการไม่มีการนำแรงงานข้ามชาติเข้าเป็นผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคม ทำให้ไม่ได้รับการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการเข้าถึงกลไกคุ้มครองและเยียวยายังเต็มไปด้วยอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องตามช่องทางปกติ ที่ต้องยื่นคำร้องที่สำนักงาน

สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งนายจ้างเองบางครั้งก็อาจจะถูกเรียกร้องจากแรงงานให้มีการจ่ายชดเชยเยียวยาต่าง ๆ

2.2) หน่วยงานภาคเอกชน พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของการที่รัฐมีนโยบายตั้งตัวในการจัดการแรงงานข้ามชาติ จะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ จ้างแรงงานปัจจุบันได้ แรงงานข้ามชาติเมื่อถูกเลิกจ้างไม่สามารถย้ายงานจ้างได้โดยง่าย เนื่องจากกฎหมาย กำหนดให้แรงงานข้ามชาติจะต้องพิสูจน์ให้เจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นความผิดของนายจ้างเดิม หรือชดเชยค่าเสียหายให้นายจ้างเดิม และจะต้องหานายจ้างใหม่ภายใน 30 วัน ซึ่งไม่สามารถทำได้ในช่วงการระบาดของโควิด ซึ่งการยึดกฎหมายเป็นหลักโดยไม่ผ่อนปรนในกรณีนี้ทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนหนึ่งหลุดจากการจ้างงานที่ถูกกฎหมาย นอกจากนั้นแล้วยังพบนายจ้างจำนวนหนึ่งที่เลิกจ้างโดยใช้วิธีการไม่ต่อใบอนุญาตทำงานที่กำลังดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในการเตรียมการเฝ้าระวัง ป้องกันจากสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19

2.3) ภาคผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้มีแรงงานจำนวนมากต้องว่างงานอย่าง ฉับพลันประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐานในสังคมเพื่อผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการจ้างงานแรงงานข้ามชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และให้แรงงานข้ามชาติได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคและภัยสุขภาพ มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันโรคติดต่อที่อาจติดมากับแรงงานข้ามชาตินำมาแพร่ระบาดในประเทศไทย

2.4) แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เดินทางเข้ามาทำงานและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี พบว่าส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องจากคำสั่ง พรก. ชุกลงของรัฐบาลถูกลดชั่วโมงการทำงานลงหรือบางรายก็ถูกเลิกจ้างงาน จึงทำให้แรงงานข้ามชาติหญิงได้รับผลกระทบแทบจะมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อีกทั้งไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปช่วยเหลือโดยตรงกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติในเรื่องสุขภาพยิ่งทำให้แรงงานเหล่านี้อยู่ในความเสี่ยงต่อการติดโรคสูง ส่งผลต่อการแพร่กระจายทั่ววงกว้าง

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมของการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 โดยสรุปว่า

3.1) หน่วยงานภาครัฐ มีแนวทางนำเสนอ ดังนี้ 1) ควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการป้องกันการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 2) การลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าว จากระดับการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวทักษะต่ำที่แตกต่างกันไปตามความจำเป็นของแต่ละอุตสาหกรรม และประเภทของธุรกิจเพื่อช่วยไม่ให้มีการจ้างแรงงานทักษะต่ำมากเกินไปหรือการเร่งสนับสนุน 3) มีนโยบายที่ชัดเจนใน

การจ้างแรงงานต่างด้าวทักษะต่ำย่อมเป็นสิ่งจำเป็น ในการทำงานเข้าไปยังประเภทธุรกิจอื่นมากขึ้น ซึ่งอาจมีความเสี่ยงที่แรงงานไทยจะถูกแย่งงานได้

3.2) หน่วยงานภาคเอกชน มีแนวทางนำเสนอ ดังนี้ 1) ขยายระยะเวลาที่เข้าทำงานและใบอนุญาตทำงานอย่างน้อยครั้งละ 5 ปี เพื่อสร้างความกระจ่างชัดในทิศทางนโยบายบนฐานของการยอมรับว่า แรงงานข้ามชาติไม่ใช่แรงงานชั่วคราวระยะสั้น 2) ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพสามารถใช้ข้อมูลแจ้งย้ายเข้าของแรงงานข้ามชาติบริหารงบประมาณกองทุนประกันสุขภาพแรงงานข้ามชาติ จัดระบบบริการสุขภาพในชุมชนที่มีประชากรแรงงานข้ามชาติหนาแน่น 3) ประกันสังคมให้แรงงานข้ามชาติใช้สิทธิรักษาพยาบาลได้ทันทีโดยไม่ต้องรอส่งเงินสมทบ 3 เดือน 4) ลดค่าธรรมเนียมในการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ และให้เป็นความรับผิดชอบของนายจ้าง โดยค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนส่วนหนึ่งส่งเข้ากองทุนเพื่อบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

3.3) ภาคผู้ทรงคุณวุฒิ มีแนวทางนำเสนอ ดังนี้ 1) รัฐบาลควรกำหนดให้จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวระยะยาวที่ครอบคลุมและรองรับความเปลี่ยนแปลงในอีก 10-20 ปีข้างหน้า โดยมีการระดมสมองและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) องค์กรและหน่วยงานทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวโดยตรง โดยต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐเป็นหลัก และควรพัฒนามาตรการหรือแผนงานนั้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์และพื้นที่บริการแรงงานต่างด้าว 3) ควรกำหนดทิศทางแก้ไขปัญหามาตรการที่เหมาะสมโดยแต่ละหน่วยงานภาครัฐจะต้องตรวจสอบดูว่านโยบายที่กำหนดขึ้นสามารถปฏิบัติได้จริง มีช่องโหว่หรือปัญหาอะไรหรือไม่ 4) ควรมีกฎหมายด้านแรงงานต่างด้าวเป็นการเฉพาะเพื่อกำหนดกติกาทางสังคมของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและมาตรการป้องกันการละเมิดกฎหมาย

3.4) แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เดินทางเข้ามาทำงานและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี มีแนวทางนำเสนอ ดังนี้ 1) ควรจัดการลงพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสิทธิประโยชน์ที่ได้รับให้กับแรงงานข้ามชาติทั้งในสถานประกอบการและสถานที่พักอาศัยโดยเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มหัวหน้าแรงงานหรือผู้นำแรงงาน รวมไปถึงการมีล่ามเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างแรงงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้เพื่อให้แรงงานข้ามชาติได้เข้าถึงสิทธิของตนที่พึงได้รับ 2) ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขสำหรับแรงงานข้ามชาติเพื่อให้แรงงานข้ามชาติได้ศึกษาเรียนรู้ป้องกันเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ และ 3) ส่งเสริมในเรื่องของสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมไปถึงการให้ความคุ้มครองและความยุติธรรมกับแรงงานข้ามชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาในปัจจุบันต่อการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 มีผลมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจทั้งในระดับโลก ประเทศ และครัวเรือนผู้ประกอบการจำนวนมากต้องแบกรับต้นทุนในการดำเนินธุรกิจและวางแผนรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดในครั้งนี้เพื่อระดับประคองธุรกิจจากกรณีศึกษาของผู้ประกอบการที่พึ่งพาแรงงานข้ามชาติชี้ให้เห็นถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบที่แต่ละประเภทธุรกิจกำลังเผชิญหน้าและแนวทางการรับมือเพื่อผ่านพ้นวิกฤตครั้งนี้ นายจ้างจำเป็นต้องวางแผนทางการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่เพื่อควบคุมต้นทุนส่งผลให้เกิดการปลดพนักงานรวมถึงแรงงานข้ามชาติบางส่วน เพื่อให้มีจำนวนที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจในช่วงเวลาดังกล่าวแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในระลอกแรกคูมีแนวโน้มที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kesornthong, Samakkeekarom and Kunuphakarn (2017) วิจัยเรื่องการพัฒนาระบบเฝ้าระวังในแรงงานต่างด้าวเขตสุขภาพที่ 7 และ 8 ผลการศึกษาพบว่าระบบการจัดการฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่เป็นระบบในเขตสุขภาพมีข้อจำกัดด้านคุณภาพข้อมูลยังไม่มีจุดประสานงานหรือกลไกการขับเคลื่อนงานที่ชัดเจนโดยปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดระบบ คือ การบูรณาการงานของภาคส่วนเกี่ยวข้องและการกำหนดให้งานเฝ้าระวังสาธารณสุขในกลุ่มแรงงานต่างด้าวเป็นวาระร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งงานวิจัยของ Phihusoot, Punyapapassorn and Friestad (2019) วิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับสัญชาติ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาในภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการวิจัยที่ได้สรุปได้ว่า (1) ด้านนโยบายควรมีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ให้เหมือนกันจัดให้บริการตามชุดสิทธิประโยชน์นำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นจึงควรมีการผลักดันด้านนโยบายปรับปรุงปัจจัยภายในและนอกให้ดีขึ้นก็จะส่งเสริมสุขภาพแรงงานต่างด้าวได้ดีขึ้นไปด้วยตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 – 2564) เพื่อให้ส่วนราชการรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นกรอบ แนวทางกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการดำเนินการที่ ดังนั้นเพื่อสนับสนุน นโยบายดังกล่าวรัฐบาลได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 เพื่อการจัดระบบฐานข้อมูลของแรงงานต่างด้าว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Keetawattananon et.al. (2018) วิจัยเรื่องความเจ็บป่วยและการแสวงหาการดูแลสุขภาพ

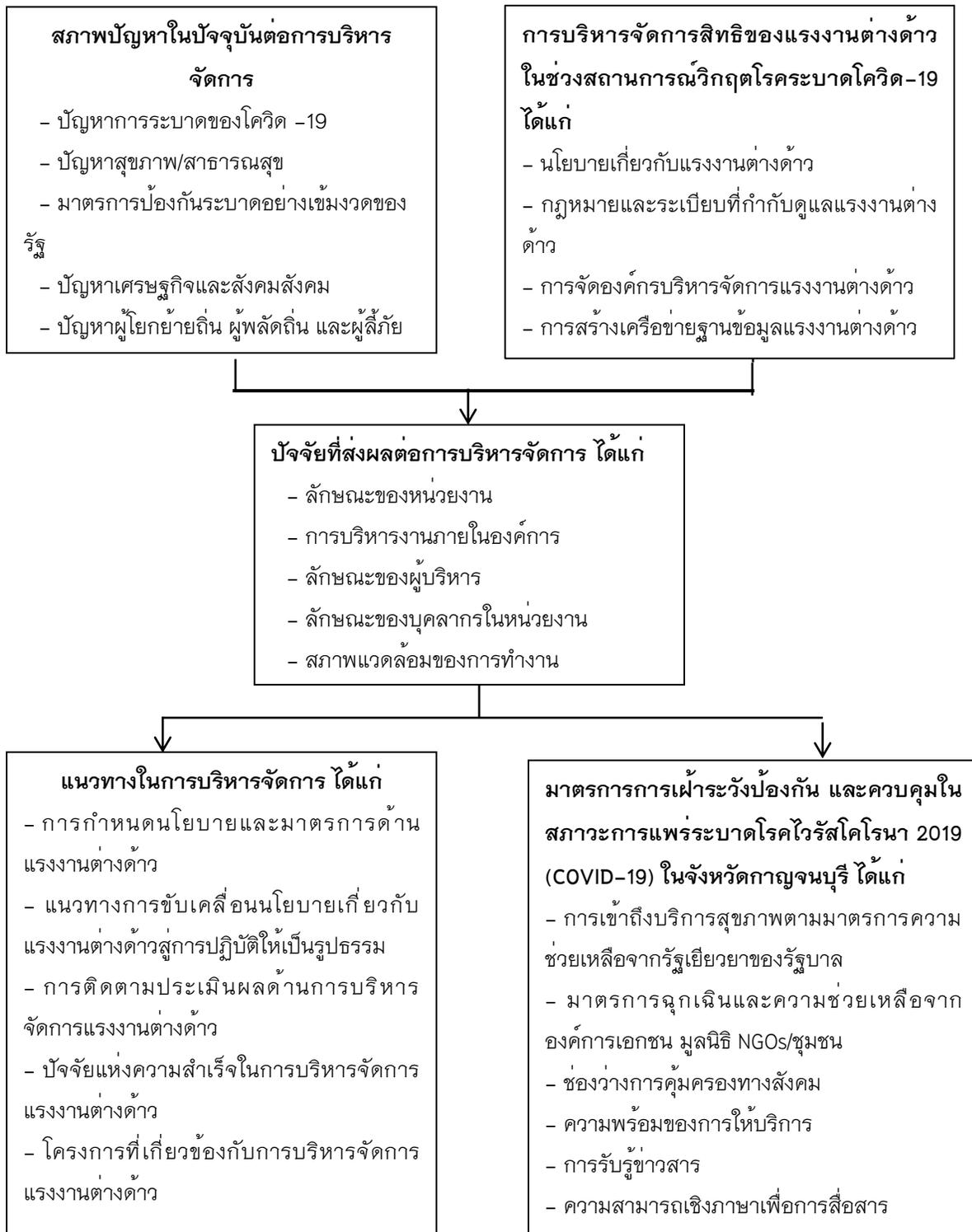
ของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาที่ตลาดการค้าชายแดนช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ตลาดการค้าชายแดนช่องจอมและการดูแลแรงงานข้ามชาติควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม โดยอาจจัดให้มีกลุ่มอาสาสมัครชาวกัมพูชาที่คอยให้คำแนะนำเมื่อแรงงานต้องการความช่วยเหลือให้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพหรือเป็นล่ามแปลภาษาให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้บริการสุขภาพ พร้อมทั้งผลงานวิจัยของ Jentsantikul (2020) ศึกษาวิจัยเรื่องแรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19): มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ ผลการวิจัยพบว่าแรงงานที่มีความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ แรงงานสูงอายุ

- 2) ผลกระทบต่อแรงงานในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและลักษณะของอาชีพ
- 3) แรงงานบางส่วนขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับแรงงานปรับรูปแบบการจ้างงานและกระบวนการทำงานใหม่ ลดช่องว่างเชิงดิจิทัล และให้ความรู้ด้านกฎหมายกับแรงงานตามลำดับ

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมของการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย ถูกกำหนดกรอบแนวทางให้ยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันส่งเสริมเฝ้าระวัง และป้องกันการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุลและสร้างเสถียรภาพให้กับสถานประกอบการธุรกิจในประเทศไทย รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เดินหน้าต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ KangKarn (2017) วิจัยเรื่องผลกระทบของการค้าแรงงานต่างด้าวต่อความมั่นคงของชาติในเชิงเศรษฐกิจสังคมและการเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการลดต้นทุนในการผลิตจากการจ้างแรงงานราคาถูกส่งผลต่อความต้องการแรงงานในสภาวะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมทั้งผลงานวิจัยของ Kensupho (2017) ได้ทำการศึกษาสภาพการจ้างงานปัจจัยจูงใจส่งเสริมและ กระบวนการเข้าสู่การจ้างงานแรงงานข้ามชาติของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการในจังหวัดอุดรธานีและหนองคาย พบว่าส่วนใหญ่ได้รับอนุญาตให้ทำงานประเภทบัตรสีชมพูส่วนใหญ่เข้ามาด้วยตนเอง ปัจจัยค่าจ้าง หรือแรงงานปัจจัยภายในประเทศต้นทางที่สำคัญกระบวนการในการเข้าสู่การจ้างงานข้ามชาติทางธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการที่เข้ามาทำงานในจังหวัดอุดรธานีและหนองคายประกอบด้วย มาด้วยตนเอง และเสียค่าใช้จ่ายเองมาแบบมีในหน้าพาตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่าการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 โดยจะต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ตลอดจนความร่วมมือ ทุกภาคส่วนไม่ใช่แค่ระดับภาครัฐเพื่ออย่างเดียวนั้น ต้องอาศัยภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ช่วยในการร่วมมือจัดการวางแผน เพื่อรับมือปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะให้เกิดความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งนำแนวทางของผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการและเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการการให้บริการสุขภาพกับแรงงานต่างด้าวอย่างเหมาะสม รวมถึงภาพลักษณ์ของประเทศ ลดความอคติทางชาติพันธุ์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐในการยกระดับความน่าเชื่อถือให้เป็นที่ยอมรับของสากลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการลงทุนในระยะยาว จึงทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป โดยนำเสนอได้ดังภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 โมเดลการการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) มีนโยบายที่ชัดเจนในการจ้างแรงงานต่างด้าวทักษะต่ำอย่างยั่งยืน เช่น การกำหนดอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นในการจ้างแรงงานต่างด้าว หรือการเลือกรับเฉพาะแรงงานที่มีทักษะตามที่ต้องการในแต่ละกิจกรรม จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่แม้จะทำงาน 3D แต่มีแนวโน้มที่จะขยายขอบเขต การทำงานเข้าไปยังประเภทธุรกิจอื่นมากขึ้น ซึ่งอาจมีความเสี่ยงที่แรงงานไทยจะถูกแย่งงานได้

1.2) ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพสามารถใช้ข้อมูลแจ้งย้ายเข้าของแรงงานข้ามชาติ บริหารงบประมาณกองทุนประกันสุขภาพแรงงานข้ามชาติ จัดระบบบริการสุขภาพในชุมชนที่มีประชากรแรงงานข้ามชาติหนาแน่น โดยเน้นไปที่ การป้องกันและควบคุมโรค รวมทั้งการเสริมสร้างสุขภาพ และวางแผนครอบครัว

1.3) ประกันสังคมให้แรงงานข้ามชาติใช้สิทธิรักษาพยาบาลได้ทันทีโดยไม่ต้องรอส่งเงินสมทบ 3 เดือน เนื่องจากแรงงานข้ามชาติมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์และผ่านการตรวจสุขภาพมาแล้วก่อนได้รับใบอนุญาตทำงาน และลดปัญหาการไม่มีทั้งประกันสังคมและประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1) ลดค่าธรรมเนียมในการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ และให้เป็นความรับผิดชอบของนายจ้าง โดยค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนส่วนหนึ่งส่งเข้ากองทุนเพื่อบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

2.2) กรณีนำเข้าแรงงาน นายจ้างรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการกักตัว เมื่อครบกำหนดรัฐจ่ายคืนให้เครื่องหนึ่ง เพื่อจูงใจให้นายจ้างนำแรงงานข้ามชาติเข้าสู่กระบวนการควบคุมโรค โดยอาจลดค่าใช้จ่ายได้จากการที่นายจ้างจัดเตรียมสถานที่กักตัวได้ตามมาตรฐาน และอาจกักตัวสมาชิกในครอบครัวเดียวกันไว้รวมกันได้

2.3) สำนักงานประกันสังคมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีประชากรแรงงานข้ามชาติหนาแน่น เนื่องจากชุมชนแรงงานข้ามชาติเป็นทุนทางสังคมที่มีศักยภาพในการฟื้นฟูภาวะโรคระบาด เพื่อให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประกันสังคม ประกันสุขภาพ และสิทธิของแรงงานข้ามชาติ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ควรเปลี่ยนเครื่องมือหรือเทคนิคในการวิจัย เพราะอาจจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งการร่วมกันทำความเข้าใจปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับความสามารถและกำหนดทางเลือกใหม่ ของการบริหารมีความปรารถนาาร่วมกันที่จะผลักดันการ

เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสิทธิของแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19

3.2) ต้องมีการศึกษาในเชิงปริมาณเพิ่มเติมเพื่อเป็นการอธิบายในรายละเอียดบางอย่างให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการเพิ่มตัวแปรที่มีส่วนสำคัญในเรื่องนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

References

- Cheawjindakarn, B. (2018). Qualitative Case Study Research Techniques. *Journal of Liberal Arts Review. Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University, 13(25)*, 103–118.
- Department of Health, Ministry of Public Health. (2020). *A practical manual for educational institutions to prevent the spread of COVID-19. (1st ed.)*. Nonthaburi: Q-Advertising Co.,Ltd.
- Jensantikul, N. (2020). Labor in the Coronary Epidemic Situation (COVID-19): Government Measures and Effects. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences, 3(3)*, 601–612.
- KangKarn, K. (2017). The Impact of Foreign Worker Trade on National Security in Economy, Society and Politics: Case Study in Chaiyaphum Province. *Ratchaphruek Journal, 15(3)*, 55–65.
- Keetawattananon, W., and et.al. (2018). Illness and Healthcare-Seeking Behavior among Cambodian Transnational Workers in Chong Chom Border Market, Surin Province, Thailand. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University, 8(2)* (Special Edition), 96–109.
- Kensupho, S. (2017). A Study of Employment Conditions Incentive Factors and Processes of Employment of Migrant Workers of Industrial Manufacturing and Service Businesses in Udon Thani and Nong Khai Provinces. *Journal of Humanities and Social Sciences, 8*(Special Edition), 36–58.
- Kerdmongkol, A. (2020). *The life of migrant workers and their cross-border travel during the Covid-19 period*. [Discussion]. Online: Area-based-Social Innovation Research Center (Ab-SIRC), School of Social Innovation.
- Kesorntong, S., Samakkeekarom, R., and Kunuphakarn, K. (2017). Occupational health problems among migrant workers in Samut Sakhon Province. *Disease Control Journal, 43(3)*, 255–269.
- Ministry of Public Health. (2020). *Guidelines based on Regulations issued under Section 9 of the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation B.E.2548 (No.1)*. Bangkok: The Agricultural Co-operatives Federation of Thailand.

- Phihusoot, N., Punyapapassorn, N., and Friestad,P. (2019). Health Promotion guidelines for alienate worker who are allowed as a special case to stay in the Kingdom of Thailand: case study from Myanmar, Laos and Cambodia citizens in the Eastern. *Journal of the Association of Researchers*, 24(3), 167–189.
- Suksom, S. (2018). The Link of Economy, Society and Politics in Greater Mekong Subregion (GMS) with ASEAN Economic Community resulting from the Launch of the Fourth Thai–Lao Friendship Bridge, Chiang Rai Province. *Academic Journal of North Bangkok University*, 7(1), 196–206.
- Tungawad, S., Buntra, S., Klangburum, W. (2020). The Development of Migrant Surveillance System i Public Health Region 7 and 8. *Journal of the Office of DPC 7 Khon Kaen*, 27(2), 12–20.